

بازدید رئیس انجمن آبخیزداری ایران از کارخانه مس سرچشمه

در بهمن ماه سال جاری **جناب آقای دکتر علی طالبی** (رئیس انجمن آبخیزداری ایران) جهت انجام پروژه مدیریت منابع آب دشت خاتون آباد (تأمین کننده منابع آب مجتمع مس سرچشمه) و بررسی راه‌های ممکن جهت همکاری‌های علمی، بازدیدی از مجتمع مس سرچشمه داشتند که گزارش مختصر آن به شرح ذیل می‌باشد:

مجتمع معدن **مس سرچشمه** در ۵۰ کیلومتری رفسنجان و در ناحیه مرکزی رشته کوه زاگرس قرار گرفته‌است. معدن مس سرچشمه یکی از بزرگ‌ترین مجتمع‌های صنعتی معدنی جهان محسوب می‌گردد و بزرگ‌ترین تولیدکننده مس ایران می‌باشد. معدن مس سرچشمه از دیدگاه زمین‌شناسی بر روی کمربند جهانی مس واقع شده است و پهنه گسترش آن از جنوب خاوری تا شمال باختری به صورت یک محدوده بیضوی با ابعاد ۱۲۰۰×۲۳۰۰ متر و ژرفای ۱۶۱۲ متر می‌باشد.

صنعت مس یکی از صنایع آبرابر است و آب یکی از مهم‌ترین مواد اولیه‌ای است که در تولید مس به کار می‌رود و اگر تأمین نشود امکان فراوری مس وجود ندارد. فراوری مس طی عملیات فلوتاسیون انجام می‌گیرد و فلوتاسیون به این معنا است که تمام خاکی که از معدن برداشت می‌شود باید به صورت دوغاب در بیاید و با آن فلوتاسیون انجام شود تا مس فراوری و کنسانتره تولید شود. واقعیت این است که شرکت ملی صنایع مس ایران از همان ابتدا که تشکیل شد، یک دغدغه بسیار خاص روی بحث مربوط به آب داشته است، که تأمین آب اولویت مهم بوده است. اکنون نیز در طرح‌های توسعه شرکت و در پروژه‌هایی که در دست اجرا دارند، همیشه بحث آب اولویت اول را دارد. منبع آبی سرچشمه و اصل آب خامی که مصرف می‌شود از چاه‌های خاتون آباد است که خود خاتون آباد بخشی از دشت شهربابک است. ۱۶ حلقه چاه در دشت خاتون آباد است که از همان شروع کار شرکت مس قبل از انقلاب اسلامی، مجوزهای بهره‌برداری از این چاه‌ها صادر شده و چاه‌ها حفر شده و شروع کار شرکت مس با همین ۱۶ حلقه چاه بوده و سالانه اجازه برداشت چیزی حدود ۲۰ میلیون و ۵۰۰ هزار مترمکعب آب از منابع و ذخایر آبی خاتون آباد داده شده است.

بازدید رئیس انجمن آبخیزداری ایران از کارخانه مس سرچشمه

طی بازدید **جناب آقای دکتر طالبی** از منطقه خاتون آباد و بررسی رودخانه‌ها فصلی تغذیه کننده این چاه‌ها و مشخص کردن مرزحوزه‌های آبخیز دشت، بیان داشتند برای این که بتوانیم کمبود آب را جبران کنیم، اولاً این دشت را به خوبی مطالعه و با شبیه‌سازی منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی دشت خاتون آباد می‌توان در جهت ارائه راه‌کارهای مدیریتی منابع آب قدمی برداشت.

از طرفی، بیلان آب دشت خاتون آباد منفی است. یعنی با توجه به خشک‌سالی خاصی که طی دهه اخیر در این منطقه حادث شده، بیلان آب در این منطقه و در کل استان کرمان منفی است. به‌طور کلی دشت خاتون آباد از لحاظ بارش، وضعیت مناسبی ندارد و میانگین سالانه بارش در دشت خاتون آباد ۱۵۰ میلی‌متر است. این نشان می‌دهد که دشت خاتون آباد در یک منطقه واقعاً خشک واقع شده و از لحاظ آب و هوایی، شرایط خوبی ندارد و در ۱۰ سال گذشته، به‌خاطر خشک‌سالی‌هایی که اتفاق افتاده این شرایط بدتر هم شده است. همین باعث شده سطح آب سفره‌های زیرزمینی به مرور زمان پایین برود و کاهش پیدا کند.

بازدید رئیس انجمن آبخیزداری ایران از کارخانه مس سرچشمه

آمار نشان می‌دهد که از لحاظ تعداد چاه‌ها، کم‌تر از سه درصد چاه‌های منطقه در اختیار شرکت مس است و از لحاظ برداشتی که از مخزن زیرزمینی صورت می‌گیرد، کم‌تر از هفت درصد را شرکت مس مصرف می‌کند. امید است که بتوان با بررسی علمی منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در حوزه‌های آبخیز بالادست دشت خاتون آباد راه حل‌های کاربردی جهت مدیریت منابع آب ارائه نمود.

تهیه‌کنندگان گزارش

سمیرا کریمی و مهین کله‌هوئی (دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری علوم و مهندسی آبخیزداری دانشگاه یزد و دانشگاه تربیت مدرس)